

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV. V Ljubljani, 23. decembra 1943. Štev. 51 (736)

Bodi vragu dober, s peklom
te poplača.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK«
Izida ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 345. Telefon št. 23-32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.303. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 listi v znakah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. — V tujini
64 lir na leto. — Naročnina
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstem delu: enostopna petlita vrsta
ali ojen prostor (višina 5 mm in širina
65 mm) 7 lir; v oglašnem delu 6.50 lire.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi:
1: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povod-
je posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:
Demon ljubezni
NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN
(Gl. str. 5.)

412 sovjetskih oklepnikov uničenih v dveh dneh

Führerjev glavni stan, 21. decembra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil lavlja:

Pri nikopolskem mostišču in jugozahodno od Dniepropetrovska so se v dvodnevnih trdih bojih izjalovili vsi sovjetski poizkusi prodorov. Sovražnik je utrpel znova zelo velike človeške in stvarne izgube.

Jugovzhodno od Kirovgrada smo po izoremb polnih bojih prestregli napade močnih sovjetskih sil, sovražnikove bojne skupine, ki jim je uspelo prodreti, smo razbili in uničili.

Severno od Kirovgrada in južno od Čerkasov so sovjetski krajevni sunki ostali brez uspehov. Lastni protinapadi so pridobili ozemlje.

Pri Korosteniu in ob Berezini so naše čete kljub sovražnikoveemu odmoru še nadalje napredovale. Pri tem smo samo v bližini Korostenia uničili 43 sovjetskih oklepnikov in 42 topov.

Na bojišču pri Vitebsku so bolševiki ojačili svoj pritisk. Podnevi in ponoči se nadaljuje hudi obrambni boji, katerih silovitost čedalje bolj narašča, 80 oklepnikov in 39 topov smo doslej uničili.

Severnozapadno od Nevelia so sovjetske čete podvzele brezuspešne napade.

V obeh zadnjih dnevih smo na vzhodnem bojišču sestrelili 412 sovjetskih oklepnikov.

V vzhodnem odseku južnoitalijanskega bojišča smo zavrnili napade več sovražniških odredov. Tik ob jadranski obali se od večera nadaljujejo močni britanski napadi. V velikih izgubah sovražnika so se zrušili pred našimi postojankami.

V sredozemlju so večer sestrelili v letalskih bojih protiletalska obramba, nemške lahke mornariške enote in mornariško protiletalsko topništvo 18 sovražniških letal, med katerimi je bilo 8 štirimotornih bombnikov. Izgubljeno je eno nemško lovsko letalo.

Sovražna bombniška tate so izvedli podnevi nov hud teroristični napad na stanovniške predele Bremana. V hudih letalskih bojih in po protiletalskem topništvu je bilo sestreljenih najmanj 45 sovražniških letal.

V večerašnih večernih urah so napadle močne britanske letalske sile rensko-mensko področje. Odrvržene rušilne in zažigalne bombe so povzročile veliko škodo v stanovniških predelih, zlasti v Frankfurtu ob Meni, Offenbachu in Mannheimu. Protiletalska obramba je sestrelila pri teh napadih 49 štirimotornih bombnikov. Štiri nadaljnja letala je izžubil sovražnik nad zasedenimi zapadnimi ozemlji. S tem je bilo 20. t. m. in v noči na 21. decembra po dosedanjih nepopolnih podatkih sestreljenih 98 sovražniških letal, med njimi najmanj 89 štirimotornih bombnikov.

V noči na 21. decembra so bombardirala nemška letala cilje na področju Temzegea ustia.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu: Na mostišču pri Heronu so se izjalovili vsi sovražnikovi napadi. Po daljšem odmoru so Sovjeti v zadnjem tednu pri Nikopolu obnovili napade z močnimi pehotnimi in oklepnimi silami. Nemške čete so v hudih bojih zavezile njihove krajevne vdore. Pri Kirovgradu trajajo še zmerom hudi boji. Uničili smo mnogo sovražnikovih oklepnikov in zavzeli neko važno višinsko ozemlje. Samo na področju ene armade smo uničili 147 sovražnikovih oklepnikov. V krajevnih protinapadih pri Korosteniu in Berezini so naše čete v naskoku zavzele nekaj krajev. Južno in severozahodno od Nevelia so se v hudih bojih izjalovili vsi sovjetski napadi.

Z južnoitalijanskega bojišča poročajo samo o delovanju topništva in udarnih čet.

V vzhodni Bosni so nemške čete kljub neugodnemu vremenu obkolile močne skupine komunističnih tolpa in jih v hudih bojih uničile in razbile. Sovražnik je pri tem izžubil 3000 mrtvih in 2668 ujetnikov. Nemške čete so zaplenile 24 topov, več kot 100 motornih vozil in mnogo drugega vojnega materiala.

Ob jadranski obali so naše čete spet osvojile neko važno višinsko ozemlje.

Nemški bombniki so 20. t. m. ponoči bombardirali neke cilje v južni Angliji.

Sovražna letala so napadla 20. t. m. Innsbruck. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 20 napadaletal.

Zimska pomoč naj ne bo za nikogar samo mučna obveznost. Darujte v zavesti, da pomagate s tem našim najbednejšim, ki njih usoda utegne kdaj tudi nas doleteti!

Dvojen triumf kočevskih junakov

V Kočevju

Sredi preteklega tedna se je zbralo v hribih nad Kočevjem najmanj osem »brigad«, ki so obdale mesto skoraj od vseh strani. Dasi je bila posadka domobrancev in nemških vojakov v Kočevju v veliki manjšini v primeri z oblegujočimi tolpmi, katerih število so cenili na najmanj 3000 mož, ni mislila na umik. Zasedla je vse važne točke v mestu. Okrog 11. ponoči so komunistična krdela vdrla v mesto in začela splošen napad. Od štirih strani so navalili komunisti na postojanke branilcev, a ti so jih takoj odbili. Že pri tem prvem napadu so komunisti utrpeli velike izgube.

V petek zjutraj so komunistični oddelki še ojačili streljanje. Z metali min so porušili najbolj izpostavljene bunker, pri čemer so imeli domobranci prve tri žrtve. Napadali so zažigali poslopja v bližini obrambnih postojank in z bajoneti in revolverji podili prisilno mobilizirance pred seboj. Pred čedalje hujšimi napadi komunistov so se branilci mesta v petek čez dan polagoma pričeli umikati s svojih obrambnih točk. Komunisti so vdrli v zunanje mestne dele in požigali hiše in plenili stanovanj. Potem so navalili na dohode v središčne mesta. Od več kot 24 urnega neprestanega boja so branilci z neprimernim junastvom zavržali vse napade komunističnih krdel. Ti so pa začeli s topovi in metali min rušiti poslopja v mestnem središču. Položaj za branilce je postajal čedalje težavnejši, zato so se v soboto zjutraj umaknili v kočevski grad.

V nedeljo dopoldne se je požar v gradu, zaneten od badogliovskih granat, že močno razširil. Tedaj so komunisti poslali v grad svojega parlamentarca. Ta se je javil poveljniku posadke stotniku Guthu in mu sporočil, da dajo komunisti posadki četrte ure časa za predajo. Kot požor so postavili zahtevo, da nemški vojaki in domobranci odlože orožje in ga spravijo na voz. Nemškim vojakom so jamčili življenje in prost odhod. Od poveljnika so komunisti samo zahtevali, da jim izročijo domobranec.

(Nov primer, kako naši legendarni »borci za osvoboditev« v dejanju pojmujejo v moskovski in londonski propagandi tolikanj proslavljano borbo naših komunistov proti okupatorju: Nemcem, t. j. okupatorjem jamčijo prost odhod, če jim izročijo Slovence, t. j. njihove lastne rojake, da jih likvidirajo.)

Toda nemški poveljnik je nizkotno ponudbo odločno zavrnil in jim odgovoril, da imajo opravka z oficirjem nemške vojske, ne pa z badogliovci. Zato ne potrebuje nikakršnega rokaja za odgovor, ker mu ga lahko takoj sporoči. Odgovor je ta, da nemški vojaki se nikoli ni odložil orožja, še manj pa kdaj zapustil svojega tovariša. Posadka se bo borila do zadnjega. Slovenski domobranec, je končal stotnik Guth, je našel v nemškem vojaku zvestega tovariša v borbi proti lastnemu in mednarodnemu sovraž-

niku. To medsebojno zvestobo obojih borcev bodo komunisti v bližnji bodočnosti še huje občutili, kakor so jo že doslej.

Medtem so branilci in begunci dobili obvestilo, da se bliža pomoč. Z

Nemški zvezni častnik stotnik Schuhmacher se v imenu nemške vojske poslavlja od padlih domobrancev

nadčloveškim naporom in junastvom so vzdržali in ob 2. popoldne so res prihrumeli v mesto prvi nemški tanki. Ko so jih banditi zagledali, je zavladala med njihovimi vrstami velika panika in so pričeli bežati na vse

Kočevski domobranski poveljnik poročnik Sabič izroča svojim padlim tovarišem poslednji pozdrav

strani. V nekaj minutah je bilo Kočevje popolnoma očiščeno komunistov.

Komunisti so porušili večino hiš v mestnem središču in pustili na bojišču več kot 700 mrtvih in več kot trikrat toliko ranjenih. Domobranci je padlo 28, šest jih je pa pozneje umrlo za dobljenimi ranami. Padle junake so prepeljali v Ljubljano, kjer so jih v soboto popoldne slovesno pokopali.

V Ljubljani

V soboto ob šestih zjutraj, ko je vsa Ljubljana še spala, so v glavni kapeli na Zahah domobranci, tovariši padlih kočevskih junakov, dvignili 28 krst in jih odnesli na avtomobile. Potem je žalni sprevod zavil proti mestu, Ljubljana, globoko zavita v črno, jih je sprejela.

Krste 34 komunističnih žrtev so pripeljali na Kongresni trg, kjer so že v petek zanje pripravili oder. Domobranci so krste svojih padlih tovarišev pregnali s črno, čeznje pa položili slovensko trobojnico. Žalni oder so okrog in okrog odeli z zelenjem, na vsako krsto pa položili križ z napisom padlega borec. Kočevski junaki so ležali drug poleg drugega v treh vrstah.

Že v zgodnjih jutrnjih urah so pričele romati na Kongresni trg množice ljudi. Mladina, gospodinja, ki so hitele na trg, siromašni, bogati, izobraženi in delavci, vsi so se po božno ustavljali ob odru in krasili krste kočevskih junakov s cvetjem in zelenjem. Mnogoštevilni begunci z Dolenskega, ki so pribražali v Ljubljano pred komunističnim divjanjem, so počastili svoje rojake. Z resnimi obrazy in solzami očmi so stali ob žalnem odru in molili za pokoj duš padlih kočevskih borec.

Ob osmih zjutraj so zazvonili po vseh ljubljanskih cerkvah zvonovi, po vseh so župniki brali slovesne žalne službe božje in opravili Requiem.

O polj devetih je iz realke strumno prikorakala na Kongresni trg četa poveljstva slovenskega domobranstva in se ustavila pred žalnim odrom. Poveljnik polkovnik Krener je zapovedal pozdrav žrtvami, potem pa položil pred krste venec, poln nageljev, z napisom: Slovensko domobranstvo — padlim kočevskim junakom.

Nekaj minut nato je prišlo na Kongresni trg zastopstvo generala SS Gruppenführerja Rösenerja in položilo pred krste krasen venec z napisom: Den slowenischen Kameraden als letzter Gruss — Org. Stab. F. D. Slow. Landswehr Stab-Hauptmann Schuhmacher.

Ob četrtna deset se je pripeljal prezident pokrajinske uprave divizijski general Leon Rupnik in spremstvu podpolkovnika Kregarja, šefa kabineta svetnika Suše in tajnika dr. Bana. Gospod prezident je stopil pred žalni oder in položil pred krste krasen venec. Potem je ostal pred žalnim odrom skoraj deset minut. Medtem je poslanstvo pokrajinske uprave položilo na krsto poseben venec pokrajinske uprave.

Po deveti uri je bil žalni oder kočevskih junakov že popolnoma zasut s cvetjem in zelenjem. Na Kongresni trg so druga za drugo prihajale skupine raznih javnih in zasebnih ustanov in prinašale vence. Tudi naš list se je oddolžil kočevskim junakom in poslal venec iz rdečih nageljev s slovenskim trakom in napisom na njem: Padlim za domovino — Družinski tednik.

Nadaljevanje na 2. strani

MEJNIK

Mnogo dogodkov je šlo v zadnjih 33 mesecih mimo nas. Velikih in majhnih. Med njimi tudi takšnih, ki upravičeno veljajo za tak ali drugačen mejnik.

Mejnik je bil letošnji 8. september. Ta dan bo za zmerom ostal črno obrobljen v naši zgodovini; prinesel je največjo nesrečo na nas, saj je dal njim, ki so imeli v ustih svobodo, v srce pa umor, priložnost, da so za dolgo razklali naš narod na dvoje.

Iz 8. septembra se je prejel ali slej moral roditi drugi mejnik. Učakali smo ga niti 100 dni za prvim. Letošnji 12. december ni sesul nobenega imperija, kljub temu je ponosen in velik datum za naš narod, kakor je bil oni sramoten in majhen: ta dan smo prenehali biti trpen objekt in smo se zavedeli, da zmeremo biti tudi udaren subjekt.

12. decembra je slovenski vojak izvojeval prvo veliko in v njenih posledicah še dosti večjo zmago nad svojim smrtnim sovražnikom. Ta dan je slovenski domobranec slavno preстал svoj veliki ognjeni krst in dokazal, da sme naš narod zaupati vanj. Osuplo je ljubljanski mešan brale imena padlih kočevskih junakov: sami kmetski sinovi. Ničeh jih ni prisilno mobiliziranih gonil v boj; sam, iz lastne volje je šel naš kmet braniti svojo ogroženo zemljo. Tako je pokazal tistim, ki so si toliko desetletji domišljali, da so ga poklicani voditi in učiti s svojih purgarskih tribun, da jih i po civilni i po vojaški morali visoko prekaša.

12. december ni umetno postavljen mejnik; to je pokazalo veličastno sobotno slovo od mrtvih junakov. Tiho in v onemoglem gnevu so demonstriali ljubljanski filokomunisti s svojo odsotnostjo. Ni se kaj dolgo od tega, ko so obvladovali ljubljansko ulico. Zdaj so se umaknili v svoje salone in na ulice je prišlo ljudstvo. Kočevje je porok, da bo tako tudi ostalo.

12. december je zlasti za Ljubljano mejnik. Oprezno računajoči mešan je videl, da je minil čas, ko je eden samo držal, drugi pa tolkel po njem; spoznal je, da sta se vlogi zamenjali. Kdor ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, ve, da sadovi tega spoznanja že zoré.

Še v enem je 12. december dragocen mejnik. Dokazal je, da so se krvavo učeli tisti, ki so mislili in razglasili, da bodo Nemci igrali enako dvoilčno vlogo kakor cesarski junaki — vloga, ki je celi dve leti hromila protikomunistično fronto med Slovenci in jo spravljala v slab glas. Nemški protikomunistični borec v Kočevju je to propagando s svojo krvjo ovrzel. Zdaj tudi ljubljanski komunisti vedo, da je konec zakulisnih intrig na narodov strošek. Zdaj se tudi zanje začne boj krvavo zares.

Tretji božič preživljamo letos Slovenci v vojni. Prvi je bil idila v primeri s tem, kar je pozneje prišlo. Takrat smo bili še nekako edini in složni; narod nam je bil glavno — čeprav premočnim med nami, kakor smo žal prepozno spoznali, zgolj na jeziku. Drugi božič je bil hujši; zunanje razklani in notranje razkrojeni, nismo več videli izhoda iz svoje nesreče. Tretjega preživljamo v mislih na Golgoti našega naroda pod komunistično strahovlado, a ne več v tope m. ne več brez žarka utehe; našli smo pot v rešitve, otresli smo se puhlih predsodkov, ki so nas bili degradirali na stopnjo objekta, in se zavedeli, da imamo pravico in moč postati subjekt.

In za to gre največja hvala in za sluga vam, domobranci, predvsem vam, vrli sinovi naše nepokvarjene kmetske zemlje. Ponos je v nas, ko vas gledamo, junaki, ponos in zaupanje. Ostanite zmerom obojega vredni, da bodo kočevske žrtve še poznim rodovom svetel simbol. Naš pogled ne sega samo do današnjega in jutrišnjega dne; prav zato, ker gledamo v bodočnost, upamo in verujemo, da bo letošnji 12. december ostal za zmerom naš veliki dan. Da bi tako bilo: to je ena izmed naših največjih želja slovenskemu narodu za letošnji božič.

K. B.

Trebljenje komunističnih tolp na Balkanu

Berlin, 16. dec. DNB. Uspešni boji nemških in zavezniških čet proti komunističnim tolpm na zahodnem Balkanu se kljub težavnim vremenskim in sredozemskimi razmeram uspešno razvijajo. M. Srbijo in Crno goro ležeči Sandžak je popolnoma očiščen komunističnih tolpa.

Berlin, 17. dec. DNB. V južni Bosni so nemške in zavezniške čete vrgle komunistične tolpe iz nadaljnjih krajev, v katerih so si naredile svoja prezimovališča in kjer so se utrdile. Tolpaji se imeli pri tem znova hudo izgube.

K sobotnim žalnim slovesnostim na Kongresnem trgu: spredaj krste padlih junakov, ob njih črna straža, na levi ljubljanski odličniki, v ozadiju pa oddelki domobrancev s kočevsko četo, (Foto Hafner)

Čudovita pijača iz agav

Vsak narod ima svojo nacionalno pijačo. Nemei pivo, Angleži whisky, Rusi vodko, Srbi slivovko, Japonci sake (riževo žganje), Mehikanci pulque (izgovori: pulke).

Mehikanees misli, da bi pulque še angeli pili, in ga imenuje »licor divino« (božanska pijača). Evropeu pa to svojevrstno gosto žganje s kislostim vonjem nič kaj ne prija. Če je v družbi Mehikancev in mu prigravarjajo, naj z njimi pije, iztisne po vsakem požirku v usta malo limonovega soka, samo da se iznebi zoprnega kislostatega okusa.

Baje je to »božansko pijačo« prvi pričel izdelovati neki toltek (praindijanec). V steblo mesnate agave, ki jo v Mehiki imenujejo maguey, je zarezal luknjo in počakal, da se je vanjo natekel sok. Ko se ga je dovolj nabralo, ga je pustil, da je zavrel. Vsa umetnost prirejanja te pijače leži v nekem procesu vrenja, čigar proces pa pridelovalci še danes skrbno skrivajo. Ko je to mlečnato pijačo pokusil tedanji »mehikanski kralj Tepankalsin, je bil veselo presenečen. Kmalu so pulque pričeli piti tudi ostali Mehikanci in se tako navdušili zanj, da so ga kmalu pričeli izdelovati v velikih količinah in je postal nacionalna pijača. Kdor je kdaj potoval po Mehiki, je gotovo v vsakem mestu in mestecu opazil »pulquerias«, točilnice, kjer prodajajo izključno samo »božansko pijačo«. Indijanec jo v glinastih vrčih prodajajo celo na železniških postajah.

...tolikšne priljubljenosti »božanske pijače« mora industrija z njo gotovo zelo cveteti. O tem pričajo tudi velikanski nasadi agav, ki se v točno odmerjeni razdalji širijo kakor daleč seže oko. Pridelovalci imajo s temi agavami kaj malo dela. Rastline namreč v tem zanje ugodnem podnebnju same od sebe rastejo, le da je treba čakati deset, včasih celo dvajset let, preden dozore in imajo dovolj soka. Med tem časom jih pridelovalec enkrat presadi in odtrga spodnje liste. Dorasla agava je tako velika, da bi se z lahkoto za njo skril jezdec na konju.

Brž ko pridelovalec opazi, da agava pripravlja cvet (cvete enkrat samkrat), ji izreže listni nastavek. Na odprtino, v katero se bo natekel sok, povezne kamen, da se sok ne zapraši. Potem pride dvakrat na dan tlachi-quo (točaj z oslom) in pobere nabrani sok v tikvasto steklenico. To ponavlja tri do štiri mesece, dokler agava ne izkrvavi in odmrne. Tedaj brž posade na njeno mesto mlado agavo in ves potek se prične iznova.

Velika agava izloči ves čas »odmiranja« nič manj ko 250 litrov soka, ki je vreden deset do dvajset mehikanskih pesov. Mehikanci pa ne izkoristijo samo njenega soka, temveč tudi njeno listje, ki ga sveže uporabijo za krmo koz in ovc, posušeno pa za kurivo. Celo bodice in vlakna jim prav pridejo. Z lista potegnemo bodico in z njo vred vlakno. S tem šivajo ali pa vlakno predelajo za vrh. Iz ostalega lista so stari Asteki izdelovali pergament. Zal te njihove umetnosti današnji rod več ne pozna in ji kljub vsemu prizadevanju ne more priti na sled.

Agavin sok prenesejo točaji v pivovarno, ki jo ima vsak gojitelj agavijih plantaž. Pivovarji so zmerom Indijanci, ki umetnost varjenja skrbno čuvajo in jo podedujejo iz rodu v rod. Celo lastnik agavijih plantaž navadno njihove umetnosti ne pozna. Predelovanje acavjinega soka v pulque je zavito v misticizem. Ljudje vedo samo toliko, da se sok, ki je po okusu in videzu zelo podoben kokosovemu mleku, čez nekaj dni izpremeni v gosto tekočino, ki ima šest odstotkov alkohola. Toda »božanska pijača« ne sme dolgo stati in je pitna samo štiri in dvajset ur.

Pulque morajo zelo hitro prepeljati v mestne pivnice. V ta namen vozijo posebni vlaki, ki stalno dovajajo svežo »božansko pijačo«. Ker dobi vsak delavec na plantaži na dan šest do devet litrov pulque, si lahko mislimo, v kako velikih količinah izdelujejo Mehikanci svojo nacionalno pijačo.

Kaj vemo o pticah in česa ne vemo

Noja po navadi obsojamo, da vlakne glavo v pesek in misli, da se je tako skrivil pred zasledovalci. Vendar mu delamo krivico, če ga tako obreknjemo. Noj — to vedo povedati znanstveniki in opazovalci tega zanimivega ptiča — nikoli ne vrtakne glave v pesek, temveč vselej samo privije svoj dolgi vrat k zemlji, toda oči ima pri tem ves čas odprte. Vsem se razlikuje od tiste vrste ljudi, ki jih z noji primerjamo: ti res ničesar ne vidijo in ne slišijo, ker videti in slišati ne marajo.

Kako to, da ptiči lahko spe na vejah in na vejicah, na da bi v splošju črkili z njimi?

Murillo: (1618—1682)

ROJSTVO GOSPODOVO

Narava sama jih je zavarovala pred takšno nezgodo. Če ptič sede na vejo, se oklene s krepeljeve veje in šele nato zaspi. Pri tem upogne koleno: posebna mišica, segajoča od kolena do pete, napne mišice v peti tako, da se krepeljeve tesno oklenejo veje. Ptič torej ne more pasti z veje prej, preden se ne vzravna in pri tem mišice ne sprostijo krepeljeve, da se razpro.

Človek in denar

Ali ste kdaj že za zabavo opazovali ljudi, kako ravnajo z denarjem?

Nekateri ljudje denarju ne pripisujejo posebnega pomena in ga ne odvajajo s tako težkim srcem kakor drugi. Ne mislimo tukaj samo na bogate ljudi ali zapravljivce, temveč tudi na vse tiste, ki morajo varčevati z denarjem, pa jih na svetu še vedno tudi kaj drugega zanima. Čeprav ti ljudje natanko vedo, koliko prejmejo in koliko smejo izdati, tega na za-

...naj ne kažejo. Takšno ravnanje z denarjem nehoti naredi na človeka dober vtis. Kajpada pa spadajo med ljudi, ki tako ravnajo z denarjem, tudi bogataši, zapravljivci in lahkomišelniki. Zato jih ne gre vseh metati v en koš in zato tudi ni mogoče samo po odnosu do denarja soditi človeka.

Vse drugače kakor razsipnež pa ravna z denarjem skopuh. Reklji bi, da je dobesedno res, da vsako paro stokrat obrne, preden jo izda. Takoj, ko ga zagleda, čutiš, da igra denar v njegovem življenju odločilno vlogo. Ljubi ga, tresse se zanj in boji se ga, kadar ga ima v žepu njegov bližnji. Če mu kdo vrne dolg, ali ob kakšni drugi priložnosti izplača denar, hitro seže po njem, ga nalanko in počasi prešteje, nato pa previdno in tehtno vtakne v listnico ali denarnico. Skopuha spoznaš in ločiš od varčevneza po tem, da se pri preštevanju denarja nikoli ne nasmehne. In kadar skopuh plačuje, odšteje denar zelo počasi, kakor da bi se težko ločil od njega.

Svojevtrstno naključje

V letih 1800. in 1825. je naključje igralo kaj svojevtrstno in doslej edinstveno vlogo. V obeh letih je namreč glavni dobitnik tedanje pruske razredne loterije zadela številka 39093.

Najvišje stopnice

Najvišje stopnice na svetu so zgradili na Kitajskem. Drže v svetišče Tai-šan, ki stoji 1500 metrov visoko. Tudi najbolj krepak planinec bi potreboval do vrha in nazaj do znojža stopnic nič manj ko 14 ali 15 ur. Stopnic je namreč 6500.

Vse vrtnice ne diše

Izmed 7000 raznih vrst vrtnice diše samo cvelovi tridesetih, vse druge so brez duha. Rožnato olje, ki ga ljudje čisto plačujejo z zlatom, lahko strokovnjaki pridobe samo iz treh vrst rož.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči«

Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

...mi je silno ugajal. Nekoč me je zaprosil za roko in privolila sem. Najina zaroka je pa ostala tajna. Kako sem pa bila žalostna, ko se je oglasil lepega dne pri mojem očetu

odposlanec savezniškega vladarja in me v njegovem imenu zasnubil. Moj oče je glede na korist države moral pristati na njegovo snubitev.

Ves moj odpor je bil zaman, zdaj, ko je šlo za višje koristi. Preživljala sem bridke ure, posebno, ko sem izvedela, da je mojemu izvoljencu od žalosti počilo srce...

...in da ga je neki pastir našel mrtvega pod drevesom, kjer sva se poprej sestajala.

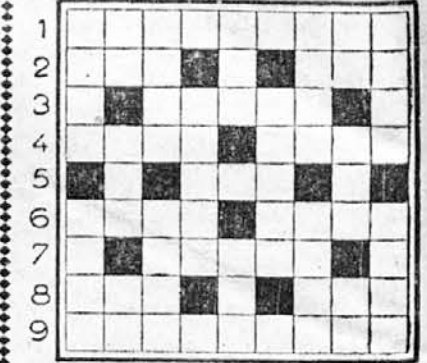
Naka vojnja se je nearečno končala. Napadli so nas morskí razbojnikí in vsa posadka pobila, naju dva z odpa-

blancem pa prodali v suženjstvo. Kaj se je posebej zgodilo z menoj, sem ti pa povedala še ob prvem srečanju. Tako je končala Farida svoje pripovedovanje.

Dalia pridojnik

KRIŽANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

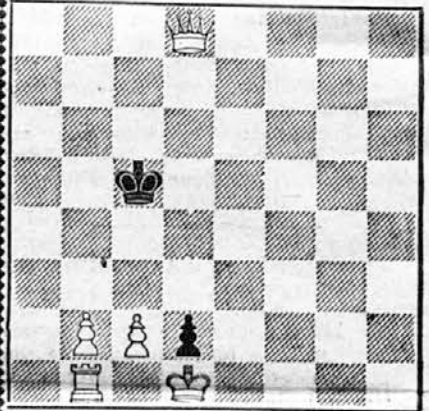
Pomen besed

- Vodoravno: 1. Jara gospoda. — 2. Del obraza. Temelj miru. — 3. Ni s tačo v sorodu. — 4. Predlog. Oblika kazalnega zaimka. — 5. Gostilničarji ga radi slišijo. — 6. Domača žival. Živi na stroške drugih. — 7. Tuja gospa. — 8. Oblika osebnega zaimka. Glas. — 9. Orožje. Navpično: 1. Vojaški oddelek. Nosi brez traverze. — 2. Potreben vsakomur, kdor hoče v življenju uspeti. Rudar dela v njem. Predlog. — 3. Padavina. Mohamedanski velikaš. — 4. Oblika svojilnega zaimka. — 5. Očka. Drevo. — 6. Pogostnejša v hribih kakor v ravninah. — 7. Azijska država. Zdravilna rastlina. — 8. Oblika pomožnega glagola. Gradbena snov. Dve črki iz besede »lako-mer«. — 9. Prvi operiraneec. Sorodnica.

ŠAH

Problem št. 281

Sestavil A. P. Larsen (1896)

Beli: Kd1, Dd8, Tb1, Pb2, c2 (5).
Crni: Kc5, Pd2 (2).

Mat v štirih potezah

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. osat, nato. — 2. pir, berač. — 3. anatom, na. — 4. Got, pik. — 5. Bogatin. — 6. San, nit. — 7. ar, biriči. — 8. nožek, jez. — 9. sneg, raza. Navpično: 1. opal, sans. — 2. sin, baron. — 3. Aragon, že. — 4. tor, beg. — 5. botanik. — 6. nem, tir. — 7. ar. Pitija. — 8. Tonin, čez. — 9. očaj, miza.

Rešitev problema št. 280

1. Sf5—e3, c5×d4; 2. Df4—d6, Kd3×e3 (c3); 3. Dd6—g3 (a3) mat.
1. ..., Kd3×d4; 2. Kc1—d2, c5—c4; 3. Df4—d6 mat.

Mlekarica je preobrnila modo klobukov

Grof d'Artois, za časa Ludovika XIV. svetovnoznani lahkoživec, je nekega dne zasledoval neko ljubko mlekarico, ki je živela na kraljevi pristani v parku kraljevega dvorca, in jo nadlegoval z ljubezenskimi izjavami. Dekle ga pa ni maralo in mu je pri neki priložnosti, ko je postal le preveč vsiljiv, poveznilo posodo za mleko na glavo. V naslednjem trenutku je prihitelo nekaj kavalirjev, ki so zaljubljenemu grofu sledili. Videč, kako jo je grof izkupil, so se norčevali iz nje in v dogodivščino takoj povedali na dvor.

Kmalu po tem dogodku je zavrnjeni ljubimec zagledal na dvoru dame, ki so imele na glavi posodam za mleko podobne klobuke, in ga skušale s tem dražiti. Ti klobuki so zaradi svoje praktičnosti kaj kmalu prišli v modo in se tudi dolgo obdržali.

Negritska imena

Negriti, pleme, ki živi na Filipinih, daje svojim otrokom pri rojstvu kaj svojevrstna krstna imena, ki niso prav nič vezana na novorojenčkov spol, temveč bolj na zunanje okoliščine pri rojstvu, ali na dogodivščine v življenju otrokovega očeta in matere. Tako na primer slišimo med Negriti imena: Sončni vzhod, Visoka gora, Nevihta, Zetev, Bolezen in podobno. Seveda pa po samem imenu nihče ne more sklepati, ali je otrok ženskega ali moškega spola.

O NJIH, KI TRPE PO NEDOLŽNEM...

Obisk pri sirotah slovenske tragedije

Razgovori z najmlajšimi, ki jim je komunistični bes pokončil ljubeča roditeljska srca

Med grozotami, ki jih je pripravil brezdomovski komunizem naši slovenski domovini, je največja grozota likvidiranje malih, revnih in politično docela nepomembnih ljudi, zlasti očetov in mater malih otrok ter celo tudi njihovih otrok samih.

Kaj bi bili mogli zagrešiti ti ubogi ljudje, ki so vse do nedavna mirno živeli po svojih tihih vaseh in zase-ljih, tudi če bi bili hoteli? Ali bi sploh mogli kakor koli vplivati na razvoj velike svetovne politike? Ali bi tudi kdaj mogli postati izdajalci svoje slovenske domovine, te revne svoje zemlje, na kateri so se rodili in jo v potu svojega obraza obdelovali? Že njihov trud zanjo dokazuje njihovo veliko ljubezen. In komu naj bi jo izdali in zakaj? Kako pa naj bi šele izdala svoj rod in dom sirotna mati z malimi, neboljnjimi otroki? In otrok sam? Ali je res še kdo med nami, ki bi mogel samo za trenutek verjeti tako blede meino blazno laž?

Najbednejše žrtve »osvobojevanja«

Kakor je bilo ustvarjanje sirot v stotisočih in celo milijonih v SSSR, kjer so po prvi komunistični revoluciji in po raznih poznejših čistkah tavale po deželi in mestih ogromne čete »bezpriзорnikov«, najstrašnejše, nad čimer se je zgrozil kulturni svet, tako bi morali biti tudi pri nas osirotevanje slovenskih otrok najglasnejši klic k odporu vsega naroda, kolikor ga je kakor koli še zdravega. V SSSR je šel komunistični bes v nadaljnjih nasledkih celo tako daleč, da je poslal nad sirote, ki jih je bil sam ustvaril, svoje »junake« bataljone, da so jih streljali po zapuščenih mestnih delih, kletah, kozolcih in gozdovih kakor divjad.

Pri nas tega še nismo dočakali; to bi nas doletelo šele kdaj pozneje, če bi res doživeli zmago komunizma in njegovega »novega reda«. Doživeli pa smo, da je ostalo po Dolenjskem, Notranjskem in drugod veliko število otrok in mladine brez očeta, matere ali tudi brez obeh. Nekatere očete in matere so razbojniki pri svojih vpadih ugrabili in odpeljali s seboj, tako da njihova nadaljnja usoda v vseh primerih še ni znana, a o zelo mnogostevnih je bilo naknadno ugotovljeno, da so jih zahrbtno pobili. Še več je pa skoraj takih primerov, ko so morili kar na mestu in pred otroki »likvidirali« njihove starše. Najčustevnejše celo tudi otrokom samim niso prizanesli. V mnogih krajih in primerih so se otroci rešili samo na ta način, da so se poskrili. Nekatere rešitve so bile skoraj čudežne.

Te sirote, ki so tako v najranjši mladosti, od dojenčkov do šolske mladine, izgubile svoje starše ter v mnogih primerih tudi rodni dom, ki so jim ga zažgali, so najbednejše žrtve komunističnega »osvobojevanja«. To je vseh vse slovenske tragedije, ki nam jo je namenil mednarodni, največ židovski komunistični bes.

Reševanje zapuščenih sirot

Revni zapuščenih sirot, katerih starše so pomorili takoj, ali pa šele pozneje, ko so jih komunistične tolpe odvrle s seboj v gozdove, so se v večini primerov usmili sosedje ali drugi bližnji dobri ljudje. Često so storili to kljub grozjam banditov, da bodo pobiti tudi tisti, ki se bodo zavzemali za otroke »izdajalcev«. Toda velikokrat so morali tudi oni sami bežati iz svojih domov in vasi ter iskati zaščito po večjih krajih, pred vsem tudi v sami Ljubljani.

Tako se je zgodilo, da so nekatere sirote prevzeli njihovi sorodniki ali dobri ljudje, ki so si še ohranili čut človečanstva, za ostale pa je poskrbela javna in zasebna dobrodelnost ter jih namestila v zavetiščih. Toda pritoka teh sirot še vedno ni konec. Še prihajajo v Ljubljano in bodo verjetno tudi v bodoče, saj jih je še mnogo na deželi, kjer je njihova oskrba težavnejša kakor v našem mestu.

Med temi sirotami so mali otroci, ki se še ne zavedajo svojega položaja. Njihovo razumevanje dogodkov še ni toliko dozorelo, da bi vedeli, kaj se je prav za prav zgodilo z njihovimi roditelji. Ti so za zdaj še najstrašnejši. Nekoliko večji že slutijo, četudi še ne docela. Ti vedo tudi pripovedovati o tem, kaj so doživeli, seveda le v bežnih odlomkih, včasih brez prave zveze in po svoje. Le večji, taki, ki so že hodili v šolo, razumejo, kaj so doživeli, in se zavedajo, da ne bodo nikoli več deležni materine in očetove ljubezni, njihove skrbi in blagoslova. Ti tudi že znajo pripovedovati podrobniosti svoje mlade žalosti.

Obiski pri najmlajših žrtvah

Te dni smo sklenili obiskati nekaj teh najmlajših žrtv žalostne usode našega naroda, da slišimo iz njihovih lastnih ust, kaj se prestali.

Najprej smo se zanimali za najmlajše. Ti, kakor rečeno, še ne pojmujejo svoje usode. Kakor mali otroci sploh, se tudi te sirote naglo prilagodevajo novemu življenju. V njihovih malih spominih je vse preteklo in prestano le kot nekakšen obdelan sen.

Vprašali smo še ne štiriletno deklico od nekod iz Loške doline, kako je prišla v Ljubljano in kje so njeni starši. Znala je povedati svoje ime in priimek, o vsem ostalem pa je bil razgovor bolj težaven. O starših je rekla, da so doma.

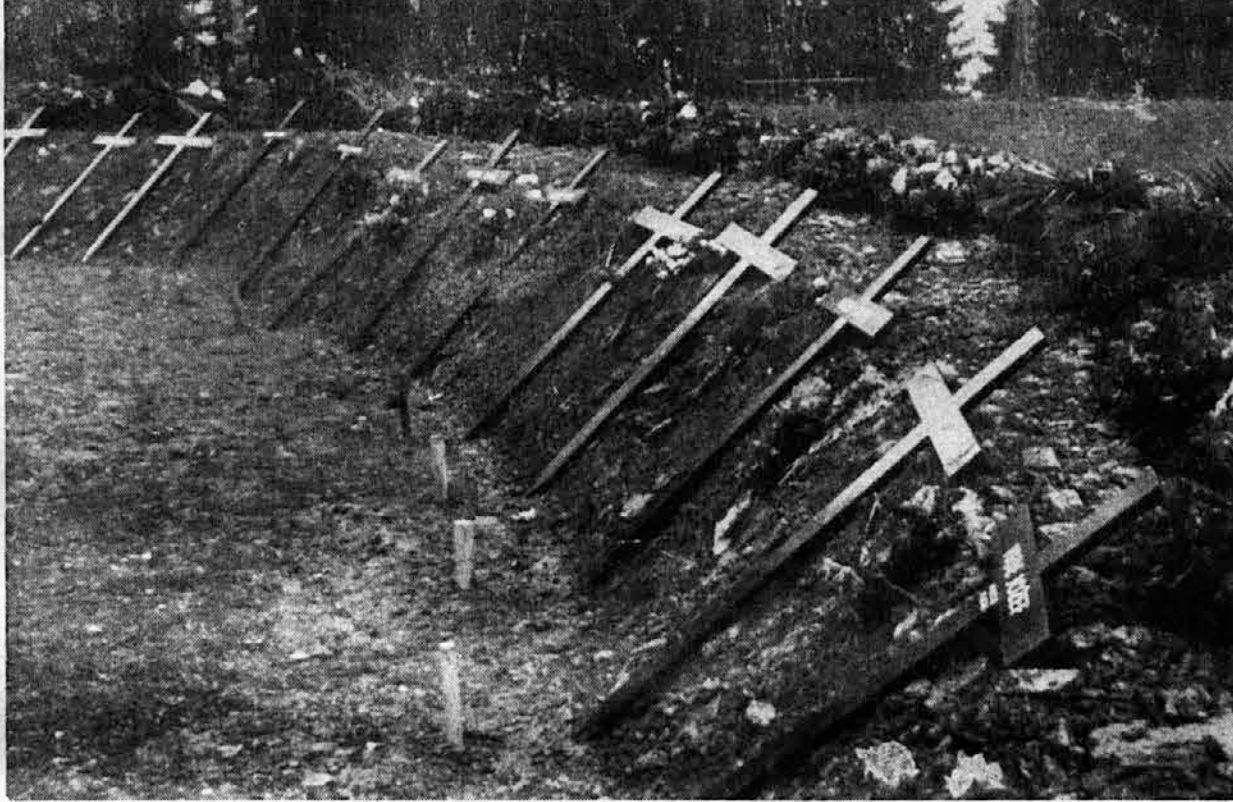
- »Ali ni tvoj dom pogorel?« smo jo vprašali.
»Ne vem,« je odgovorila.
»Ali nisi videla velikega ognja?«
»Tisto sem pa videla. Tako svetlo je bilo. Velik kres,« je povedala, ko se

zadnjega in nato zažgali. Deklica se je rešila na ta način, da jo je v temi odpeljala in skrila neka sosedka.

Dva pogumna bratca

Nekaj nad sedemletni Jožek je doma z Dolenjskega. Domačija njegovih prednikov stoji, ali je stala — kajti zdaj je napol uničena — v vinorodnem kraju. V tem domu so živeli njegov oče, njegova mati, njegov stric in bratce Tonček, ki je za poldrugo leto mlajši od njega. Srečno so mu tekli dnevi, dokler niso nekega dne zvečer prihruveli k njim »osvobodilci« in zahtevali najprej, da jim izroče strica, ki je bil član zaščitne straže. Med tem ko jim je oče dopovedoval, da ga že ves čas ni doma, je mati v strahu za otroka porinila oba pri zadnjih vratih iz hiše in ju

»Vem,« je povedal junaško. »Partizani so mi vzeli očeta in mater.«
»Pa nič ne veš, kam so ju odpeljali?«
»Tega pa ne vem,« je dejal.
»Ali upaš, da sta še živa?«
»Vsak dan molim, da bi se vrnila,« je razodel Jožek.
»In če se ne bosta vrnila?«
»Bom postal domobranec, ko bom večji in bom lahko nosil puško.«
»Pa se boš kdaj spet vrnil na svoj dom?«
»Seveda se bom. In Tonček tudi. Vse bova popravila in lepo bomo živeli.«
»Torej ne veruješ, da bodo zmagali komunisti?«
»Ne.«
Jožek je vzor pogumnega in odločnega fanta, čeprav je star komaj se.

Častno poslednje bivališče slovenskih domobrancev, ki so padli za svoj narod in domovino: grobovi kočevskih junakov na Orlovem vrhu ljubljanskega Gradu. (Foto Hafner)

ji je obudil spomin na noč, ko so ji tolovaji vzeli hkrati mater, očeta in dom.

- »Ali boš zdaj ostala kar v Ljubljani?«
»Ne.«
»Ali se boš vrnila domov?«
»Da.«
»Zdaj še ne, ko je zima. Zeblo bi te,« ji je rekla skrbnica.
»Zdaj še ne,« je ponovila deklica.
»Ko bom večja.«
O usodi staršev male Ložanke smo izvedeli, da so jih pobili komunisti neke noči, ko so napadli kraj in prisilili domače straže k umiku, ker so te zaman klicale in rotilo badoljeve, da bi jim prišle na pomoč in so rajši brezdelno čepeli v svoji garniziji, prepevali in se zabavali. Razbojniki so ubili očeta in mater samo zato, ker sta bila znana kot značajneža, ki nočeta menjavati svojega prepričanja po pihanju vetra. Sicer pa nista zagrešila najmanjše »izdaje« in se v aktivno politiko sploh nista vmešavala. Kot dobra in skrbna gospodarja sta pa bila posebno trn v peti nekaterim domačim barabam. Pri napadu so komunisti dom izropali do

poslala k sosedovim, kjer naj obvestita domačine o prihodu komunistov in ostaneta z njimi, dokler ju ne bo poklicala.

Dečka sta storila, kakor jima je mati naročila, in odbežala v mrak k sosedovim, toda ti, ki so se sami zbal za svojo usodo, so pobegnili v gozd in se skrili. Z njimi sta odšla tudi Jožek in Tonček. Sosed, ki je iz skrivališča opazoval, kaj počenjajo razbojniki, je slišal, kako sta dva robantila okoli hiše in kričala, kje se skriva »gadjā zalega«. Iskala sta očitno Jožka in Tončka. Očeta in mater so komunisti po oplenitvi hiše odpeljali s seboj v noč in od tedaj ni za njima nobenega sledu več. Kakšna usoda ju je doletela, ne more biti dvoma.

Dečka sta se v naslednjih dneh na junaški način prebila do nekega kraja, kjer sta imela teto, materino sestro, in ostala pri njej, vse dokler ni bila tudi ona prisiljena zapustiti dom in zbežati, če si je hotela rešiti življenje. Z njo vred sta prišla pozneje tudi v Ljubljano.

»Ali veš, kaj se je zgodilo?« smo vprašali Jožka.

dem let. Če bi bili tako pogumni in odločni vsi naši strahopetci, ki si ne upajo pokazati svojega resničnega prepričanja, bi bilo partizanstva že davno več ko konec. V vsej tej žalostni taji je torej še upanje, da bo mladina, ki je doživela tako rano grozotno strahoto, drugačnega kova kakor sedanjci cincarski rod.

Mlada gospodinja in sirota

Nazadnje smo obiskali še desetletno Ivanka, doma s Kočevskega, ki je prišla v Ljubljano šele te dni. Mati ji je bila umrla že pred dvema letoma, njena starejša sestra je menda neke v Zagrebu, brat je pa bil v internaciji v Italiji in še ne ve, kakšna je bila potem njegova usoda. Njen oče je bil obrtnik. Imeli so skromen domek in živeli od dela svojih rok. Čeprav tako mlada, je morala Ivanka že opravljati posle male gospodinjice. Odkar sta bila z očetom sama, je kuhala in pogumno opravljala tudi druge domače posle.

Po njenem lastnem pripovedovanju so razbojniki odpeljali očeta samo zato, ker ni hotel v njihovo »osvobo-

Vzhodnjaška modrost

Kitajski pregovori

o družini

Ce zmanjka hrane za en dan, se ohladi očetovska ljubezen; ce zmanjka hrane za tri dni, se ohladi ženina ljubezen.

Težko je biti starešem porok za čednost njihovih sinov in hčera.

Ce živi družina v slogi, cveto vse kupčije.

Ne moli za zlato, žad in dragocenosti, temveč moli, da bi bili vsi tvoji otroci in vnuki dobri.

Dobri starši, srečne poroke; dobri otroci, lepi pogrebi.

Kakor daleč seže nebo, imajo starši zmerom prav.

Srce majhnega otroka je kakor srce Buddhovo.

Poučuj svojega sina v dvorani, svojo ženo na blazini.

Lahko je vladati kraljestvo, toda težko je vladati svojo družino.

Boljše je, biti doma dohoten, kakor zaigati kadilo na daljnjih oltarjih.

Žetev drugih ljudi je zmerom najboljša žetev; lastni otroci so zmerom najboljši otroci.

Izgubljeni sin je še zmerom dragocen; izgubljena hči je brez vrednosti.

Godni ptiči daleč odlete.

In če ima mati devet sinov, vsak bo drugačen od drugega.

Ceprav te pri očetih in materah, stricah in tetah srbi, se ne smeš popraskati.

Ce svojih staršev ne podpiraš, dokler žive, jim ne bo pomagalo, ce jim boš žrtvoval, ko bodo mrtvi.

Otroka razvaditi, pomeni, ubiti ga.

Bambusova palica naredi dobrega otroka.

Omejeni sinovi se bahajo s svojimi predniki.

Otroška ljubezen zgane zemljo in nebo.

Kdor je dolgo bolan, nima ob svoji postelji sočutnih otrok.

Bratje so kakor roké in nogé. Ce hočeš tigra ubiti, potrebuješ bratovo pomoč.

Kjer se bratje pričkajo, ima gledalec dobiček.

Celo bratje so točni knjigovodje.

dilno vojsko«. Pozneje so našli domobranci njegov grob in ugotovili nedvomno njegovo identiteto.

»Kako si se pa ti rešila?« smo jo vprašali.

»Zbežala sem in se skrila v kozolec. Slišala sem, da me iščejo, pa me niso našli in so odšli. Tam sem prežela ves dan in šele ponoči odšla v smeri proti Ljubljani.«

»Ali si hotela kar v Ljubljano?«

»Ne vem. Šla sem pač, da bi prišla tja, kjer ni bilo komunistov.«

»Ali te niso nikjer izsledili?«

»O, pač. Enkrat mi je prišla nasproti neka patrulja, pa sem še pravočasno pobegnila k potoku in se potem skrila v njem. Čepela sem celo uro v vodi. Potem sem šla dalje. Ne šla sem begunce, ki so me vzeli s seboj. Srečali smo Nemce, in ti so nam pomagali v Ljubljano.«

»In kaj nameravaš zdaj?«

»Rada bi šla kot bolničarka k domobrancem, pa pravijo, da sem še premlajna in prešibka.«

»Ali boš ostala vedno tako vztrajna?«

»Vedno.«

»Le ostani! Takih deklet bomo veliko potrebovali, ko bomo obnovljali svojo domovino. Na sedanjih ruševinah mora zrasti nov rod, ki ga ne bo nikoli več mogoče okuziti s kugo mednarodnega zločinstva.«

Klic naših najbednejših

Prikazali smo tri sličice iz knjige usod naših sirot, ki jim je komunistični bes vzel ljubeča srca staršev v že tako rani mladosti. Bolj ali manj podobni so tudi doživljaji ostalih. Vsi pa dokazujejo, kako povsod enak je komunizem, naj bo v SSSR ali pri nas in naj nastopa pod kakršno koli firmo. Takšno je tudi njegovo »osvobojevanje« Slovencev, pa se vendar še najdejo izrodki, pri nas in drugod, ki si upajo trditi, da je vse, kar slišijo, samo laž in obrekovanje. Ali so laž in obrekovanje tudi te sirote? Morda bi se utegnil najti kdo, ki bo dejal, da smo napisali to reportažo samo zato, da bi motili »ubranost božičnih praznikov« naši dobri ljubljanski gospod...

O da, »ubranost« za ta praznik, ki naj bi bil proslava miru na zemlji, rajši pisali o lepših in prijetnejših stvarih, toda tam, kjer je komunistično razbojništvo, in tako dolgo, dokler ni iztrebljeno, ni in ne bo praznika miru, ne bo ljubezni med človeštvom in ne konec grozot. Pripravljati in pripraviti ta čas pa smo dolžni mi vsi, do zadnjega. K temu naj nas kličejo pred vsem drugim nedolžne slovenske sirote, tiste, ki so morale umreti skupaj s svojimi starši, in te, ki jih je božja volja čudežno ovela.

Kdor ne more zdaj drugače pomagati, naj vsaj odrine svoj delež za Zimsko pomoč in za druge dobrodelne ustanove, ki so si nadele nalogo skrbeti tudi za sirote komunističnih žrtv. Tako bo vsak najlepše proslavil letošnji Božič in dočakali bomo dan, ko bomo mogli z oddihom sreče zaklicati:

»Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!«

Filatelija

Pojem znamke v filatelističnem smislu

Pod tem naslovom prihaja »Hrvatski filatelistični vestnik« v svoji 11. številki članek, katerega zaradi njegove aktualnosti dodajam v prevodu. Takole se glasi:

»Od predsednika mednarodnega združenja trgovcev z znamkami (osnovnega leta 1885.), konzula Siergerja, smo prejeli zelo zanimiv otek, ki se tiče določitve pojma poštne znamke v filatelističnem smislu, in glede uvrstitja takšnih znamk v strokovno kataloge znamk. Kot poštne znamke v filatelističnem smislu veljajo po tem odloku samo takšne vrednotnice, katere poštne uprave izdajajo po redni poti.

V zadnjem času so nekatere poštne uprave izdajale znamke, katerih niso prodajali niti pri poštah, niti pri filatelističnih okencih, niti v subskripciji, nego samo na tako imenovane b e n e, ki jih je poštna uprava prodajala še preden so znamke izšle. Take b e n e so v glavnem kupovali spekulanti, ki so jih prodajali dalje za večkratno osnovno vrednost.

Poštne uprave teh znamk torej ni prodajala na dan uradnega izida, nego že prej na b e n e.

V takih primerih torej ni govora o redno izdanih poštah vrednotnicah in zato ne gre teh znamk uvrščati v kataloge s poštno točko številko, nego s stransko številko 001 ali pa I ter s pripombo, kakšnega značaja so te znamke.

Hrvatski filatelistični vestnik tako komentira to odločitev:

»Te spremembe katalogiziranja takih znamk lahko samo pozdravimo, saj je popolnoma prav, da se znamke, ki jih poštne uprave ne izda po redni poti, torej pri poštah okencih, odnošno v prednaročilu, ne smatrajo za znamke v filatelističnem smislu; to pride v poštev pri načinu bonov, ker gre tu praktično le za usluge spekulantom, za katere so takšni boni izvrstan predmet spekulacije.

Čeprav naše (hrvatsko) ministarstvo prometa ni doslej uvedlo takega načina prodaje znamk in za gotovo tudi ne bo, vendar odločujoče osebnosti opozarjamo na gornji sklep mednarodnega združenja.«

GRUDEN

Predmete, ki jih morate vzeti ob alarmu s seboj v zaklonišče, imejte vedno pripravljene v primernem kovčegu, nahrbtniku ali vsaj tako, da jih lahko hitro najdete in spravite v kovčeg.

...v hlevcu varuje detece nam...

»Letos pa ne bomo imeli božičnega drevesca,« je tožila neka mama, ko sva čakali na sladkorčke za otroke. »Brala sem da jih ne bodo sekali in prodajali. Kar dolgočas nam bo, in otroci bodo tudi žalostni.«

»Tudi meni je žal, da ne bomo imeli smrečice,« je pritrčila neka druga. »Počasi sem nabrala nekaj sladkorčkov da jih bom zavila in obesila na drevo, zdaj ga pa ne bomo imeli.«

»Pri nas imamo pa jaslice,« se je oglasila mlada gospa poleg. »V adventu jih vzamemo iz škafel, ki so v njih čez leto shranjene, pregledamo kipe, če so še celi in jih niso črviči načeli, nekaj dni pred božičem jih skupaj z otroki postavimo — vsako leto nekoliko drugače — in na sveti večer prižgemo v hlevcu svečko. Otroci imajo veselje z njimi že ves advent, pa tja do svečnice. Ko jih razderemo in ostane omarica, ki na njej stoji, prazna, nam je vselej žal. Vsako leto si pa izmislimo kaj novega in smo ponosni, ker so naše jaslice od leta do leta popolnejše in lepše.«

Tedaj sem se spomnila, kako je bilo njega dni po meščanskih hišah. Kajpak ni smelo nikjer manjkati božično drevesce, ker je to bilo nobel, in veliko je moralo biti, da se je zadevalo s srebrno zvezdo v strop. Če je kdo hotel biti posebno imeniten, ga je okrasil samo v beli ali srebrni barvi, to je bilo še posebno fino. V marsikateri hiši niso imeli niti tolikšnih jaslic kakor po slovenskih kmečkih hišah v Bohkovem kotu.

Meni so bile pa jaslice zmerom bolj všeč kakor božično drevo. Še kot otrok sem čutila, da jaslice nekaj pomenijo, nekaj izražajo, drevesce me je pa mikalo samo zato, ker je bilo oveseno s sladkorčki in ker so na njem gorele svečke. Pravega pomena pa zame drevesce ni imelo, zato ga tudi nisem nikoli vklenila v svoje srce.

Moj oče je s kmetov doma, zato je imel z jaslicami zmerom veliko veselja. Na kmetih niso poznali božičnih drevesc, pač pa v nobeni hiši ni manjkalo jaslic, čeprav so bile samo papirnate. Imenitnejše hiše so imele doma narejene, izrezljane ja-

slice in svete tri Kralje, ki so prihajali tako, da jih je gnala toplota sveče, skrita v ozadju. Morda mi je prav oče vcepil ljubezen do jaslic, saj jih še zdaj vsako leto sam postavljaja.

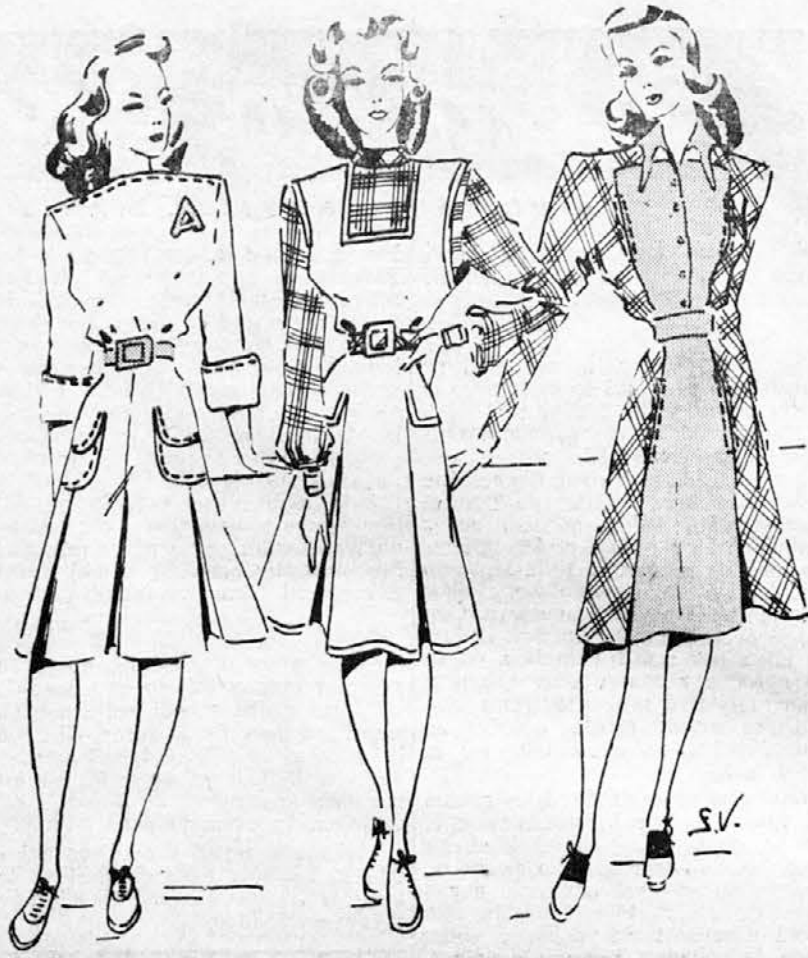
Prav nič ni treba, da bi nam bilo dolgočas po božičnem drevescu, saj si lahko postavimo jaslice, ki so še vsbolj kakor drevesce slovenski simbol božičevanja. Otroci bodo imeli z delanjem jaslic veliko veselja. Nič ne de, če bodo prvo leto jaslice bolj skromne, važno je le, da so enotne, da jih delamo z veseljem in dobro voljo, zavedajoč se misli, ki jo izražajo.

Seveda ni vseeno, če kratko in malo kupimo papirnate jaslice za nekaj lir in jih postavimo na omaro, ali pa če skrbno izberemo in naredimo jaslice sami, če si priskrbimo nekaj mahu, če naredimo skupen načrt, kakšne jaslice bomo imeli. Vsakdo si danes omisli lahko lepe, pristne jaslice, saj se že dobe domače, slovenske knjige, ki nazorno uče, kako je treba to storiti.

Ob jaslicah se že nekaj dni pred svetlim večerom zbra vsa družina. Vsakdo sme sodelovati, predlagati, povedati svojo misel. Do svetega večera morajo biti naše jaslice gotove. V hlevček postavimo svečko — spretnejši bodo napeljali tudi elektriko na baterije — namesto božičnega drevesca si pa kupimo na trgu nekaj smrekovih vej in jih okrasimo s svečicami — in če so otroci v hiši — tudi s sladkorčki in obeski. Tako ne bomo delali škode po naših gozdovih, ki so že tako izsekani in okrnjeni — in bomo vendar lepo, prijetno božičevali. Darilca — če jih bo kaj — bodo pa ob jaslicah prav tako dobro došla kakor pod božičnim drevescem.

Otrokom pa razložimo pomen jaslic. Razložimo jim, da so jaslice v božičevanju našega naroda pristnejše in bolj zakoreninjene kakor božično drevesce. Položimo pa v otroška srca tudi globlji pomen jaslic, da bodo doumeli, kakšen simbol preproščine, pokorščine in mirne sreče ljudi, ki so blage volje, izraza skromni hlevček božjim detečem na slani.

Saška

(Tri trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)
Gornja slika nam kaže tri tople zimske obleke. Prva je svellosiva, okrašena z velikim temnosivim monogramom, temnosivimi pošitki in prav faksimilnim pasom. Druga je sveflorjava in posebno pripravna zato, ker lahko nosimo k njej razne bluze in njej priučen pas. Trečia je srednjemodra, kombinirana s kockastim blažom v svelejši barvi. Ima šiiri velike, svojevrsno višite žepce.

»Tiste četrt kile sladkorja nam bo res prav prišlo. Jaz sem že kupila grozdičel!
»Pri nas pa rožičevo moko!
»Jaz bom pa naredila nadev iz kaše.«
»?«
»Nikar me tako začudeno ne gleda. Imenitna zadeva pravim vama. Ali naj vama povem recepti?«
»Povej! Povej!
»25 dek kaše skuham na mlečnem nadomestku, da bo razkuhana, toda še zmerom gosta kakor žganci; ko se ohladi, dodaj raznih dobrot: sladkorna, vanilijeva sladkorna, zmletih klinčkov, citronovega sladkornja, 10 dek maščobe in če imaš jajce, še jajce, pa malo ruma.«

»Kdo ima pa danes rum?«
»No, pa dai tisto žganje, ki ga bomo dobili na kartel! Bo prav tako dobro.«
»Naprej!
»Zdaj pa namaži leslo kakor s kakšnim drugim nadevom, speci in imela boš imenitno potico; nihče doma ne bo uganil, s čim si jo namazala. Če jo pa, preden jo zviješ, še malo s cimetom potreseš, ima tako dober okus kakor večinski orhova ali mandljeva potica.«

»Dober dan, ali spet o jedi govorite?«
»In o Božiču!
»Ste že kaj pripravili po hiši?«
»Seveda! Ali misliš, da bomo do zadnjega dne čakali! Jaz sem na trgu že nakupila smrečja. Lutri ga bom zataknila za slike in za zrcalo v sobi, pa v veliko vazo na tleh ga bom razporedila. Družina ima tako rada, da diši v sobi po Božiču.«
»Ali boš kupila kaj daril?«
»Se ne vem. Za mala dva sem pripravila nekaj potrebnih in nepotrebnih malenkosti. Tako se že veselita Božička in jaslic. Za nas odrasle bo pa dovolj, če bomo malo bolj praznično jedli.«
»Ze spet!
»Pa ti kaj drugega povej!
»Otroci, ali še veste, kakšen je Božič v muji?«
»Vse liho. Spomni se bude, želje se utrimajo...«

»Dober dan, ali spet o jedi govorite?«
»In o Božiču!
»Ste že kaj pripravili po hiši?«
»Seveda! Ali misliš, da bomo do zadnjega dne čakali! Jaz sem na trgu že nakupila smrečja. Lutri ga bom zataknila za slike in za zrcalo v sobi, pa v veliko vazo na tleh ga bom razporedila. Družina ima tako rada, da diši v sobi po Božiču.«
»Ali boš kupila kaj daril?«
»Se ne vem. Za mala dva sem pripravila nekaj potrebnih in nepotrebnih malenkosti. Tako se že veselita Božička in jaslic. Za nas odrasle bo pa dovolj, če bomo malo bolj praznično jedli.«
»Ze spet!
»Pa ti kaj drugega povej!
»Otroci, ali še veste, kakšen je Božič v muji?«
»Vse liho. Spomni se bude, želje se utrimajo...«

Kaj naj bi mi podaril moj mož?

Na visokem stolu ali v naslanjaču ni prijetno živeti. Kako bi bilo z nizkim, kratkonožnim stolcem s spletenim sedalom, ki je tako praktičen in lahek, da ga mimo grede prenašaš od okna pod luč ali k peči?

Zivobarven pas iz umetnega usnja ali pailca, da si ga lahko zapnem k temnomodri in črni obleki in tu tako nekoliko osvežim.

Kako bi bilo, če bi tudi jaz dobila enkrat nekaj čisto nič praktičnega in vendar nekaj zabavnega, na primer ljubek prstan iz umetnega zlata z lepo izrezljano kamejo, ali pa srčkano drobno rdečo knjižico v izvršni izdelavi iz bakelita — ali kakšne podobne čudne snovi — da si jo pripnem na rever temnomodrega plašča, ki je že obruben in spet tako očulien?

Prav nič ne bi bila užaljena, če bi dobila ostanek pisanega, originalnega blaqa, ki bi si iz njega lahko sešila bodisi ljubko vrečko za nogavice in šečelko, zabavno blazino za ležalniki, ali pa kuhinjski predpasnik.

Ženska vitaminozno začimbo dobite pri Vašem trgovcu

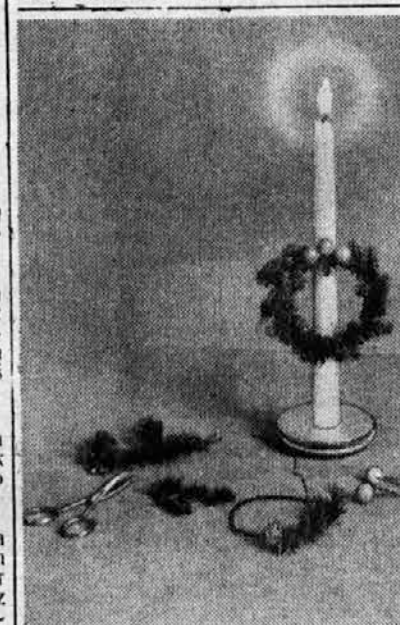
nanjo izvešla v navadnem veznem vtbody im kakšneqa slovenska klasika, narodneqa unaka i. sl. in sicer v neurejenem »redu«, križem kračem z ostanke raznobarne svile.

Ker smo že pri knjigah: dobra knjuga ne sme manjkati pod nobenim božičnim drevescem Lep roman v eni izmed fihih ur počitka ženski mnogo dá in pomeni.

Razveselila bi se tudi ljubke namizne garniture iz barvasteqa svileneqa papirja. Ti prihci so namreč prikupni, higienični in praktični, ker ob njih ni treba rabiti mila in so vsenco videti tako sveži in vabljivi.

Prav nič se tudi ne bi brnila ljubkeqa prešiteqa telovnika iz flanela, da bi me grel, kadar peč doma ni posebno vroča. Na notrni strani naj bi bil svelejši, na zunanji lemnejši. Plašt vate med blažom bi bila porok, da me ne bi zeblo.

Cudno, toda možje vseqa sveta darila tako radi »pokidajo«, ne zato, ker skoparijo, temveč ker jim manjkata čul za praktičnost in domišljijo.

Marsikotera bo še utegnla okrasiti domek z božičnim zelenjem, med veje pa bo potaknila svečke. Te svečke so posebno ljubke. Če jih okrasimo z drobnimi venčki, ki smo ih spleli iz bršljanu, majhnih smrekovih vejic in potaknili z igadicem, laqode nabodemo na bučke in jih potaknemo tu in tam v že spleten venček. Venček spletemo s prav lenko žico, ki jo uporabljajo v cvetličarnah za umetno cvetje in za pletenje vencev.

Kar groza me sliresc, če se spomnim hsteqa klobuka, ki mi ga je pred dycma letoma kupil mož, ker mu je bil v izlozbi tako zelo všeč. Na moji glavi se je zdel kakor strašilo.

Prav razočarana sem bila tudi, ko sem nekoč pod drevescem zaledala — kuhinjsko vedro. Je že res, da smo ga potrebovali, toda bilo je tako silno pušto in stvarno in prav nič originalno ali slovesno. Če poklamamo praktična darila za dom ali gospodinstvo, pazimo, da bodo vselej vsaj nekoliko mična in svojevrsna in ne samo potrebna in praktična.

Ali veste, kakšno knjigo je lani podaril Mirin mož Miri? Prevečanec ni je kupil »Lov na ljujnje v Severnem morju«, knjigo, ki si jo je bil sam že leto dni želel.

In če pokloni mož ženi črešnicovrdece nogavice ali kanarčkastorumenomu damačo halio, čeprav je ljubljena barva žene siva in vijoličasta, dokazuje, kako malo se zanima za svojo boljšo polovico in kako nevažne so zanj njene želje in želice.

Žena ustvarja v domu »ozračje«

Gotovo ste že opazili, da ima vsaka hiša, vsaka družina in vsak dom svoje posebno »ozračje«. Ponekod imate občutek, da je vse lahкотno, vedro in lagodno, spet drugje se vam pa zdi, da mora biti življenje težko, polno usodnih zapletenj, skritih borb in podtalnega sovrašva. Nekatero stanovanje se zdi tudi ob deževnem vremenu svetlo in prijetno, prenekatero pa tudi ob sončnih dneh temno in mrko.

Modri psiholog si bo najprej v takšnem primeru ogledal gospodinjvo. Ona je tista, ki v domu ustvarja vreme, ga vedri ali oblači. Na žalost imajo nekatere ženske posebno zmožnost, da vplivajo na svojo okolico vznemirjačje ali moreče.

In vendar, ali sreča ne more biti vsota vsakdanjih drobnih lepih in prijetnih doživljanj, ki jim daje vedra, pogumna in potrpežljiva žena in mati tisti posebni sijaj, ki tako čudovito ozarja vsako srečno družino? Ne gleda na zunanje okoliščine ima vsaka ženska v svojem temperamentu ključ do »ozračja« v svojem domu. In neredko se zgodi, da je v domu, kj so ga zunanje okoliščine nemilo prizadele, več mirnega, tihega zadovoljstva, kakor pa v hiši, ki ni še prav ničesar pretrepala, pa ima za svojo gospodarico čemerno, črnogledo žensko.

Vsaka stvar ima dve pleti. Golovo ste že slišali zgodbo o čemernežu in optimistu. Optimist je zagledal na tleh lep kamen. »O, kako lep kamen! je vzkliknil in si ga ogledoval. Mimo je prišel čemernež. Videl je, kako optimist občuduje lep kamen, zavist se ga je lotila, dvignil je kamen in dejal optimistu: »Fej, kakšen grd črv je pod njim!«

Prav tako je lahko doma. Isti dogodek utegne pri optimistu sprožiti dobro voljo, pri čemernežu pa slabo. Čemernež gleda ves svet skozi temne naočnike. Prepričajmo se, da je to res. Če jutraj sije sonce, bo vedra gospodinja vzkliknila:

»Dobro jutro, sonce! Lahko bom obkila novo obleko. In v nedeljo bomo šli na izlet!«

Črnogleda, čemerna gospodinja bo pa vzdihnila:

»Oh, že spet to sonce! Koliko muh bo in kako vroče bo... In še vse zavese mi bo spalilo.«

Zabavno je tudi opazovati oba ženska tipa v razmerju do moža. Denimo, da mož nepričakovano prinese svoji vedri ženički darilce.

»O, res si pozoren!« bo vzkliknila veselo. »Kako prijetno je, da se še zdaj, po treh letih, tako razumeva!«

Kako vse drugače bo pa sprejela darilce črnogleda žena.

»Kaj si mi pa spet prinesel? Lepo, že, toda nehoti se vprašam, kakšen greh imaš na vesti, da si mi to kupil.«

Posebno značilno je tudi ravnanje vedre in črnogleda matere z otroki. Denimo, da gre vedra mati s svojim edincem v park. Sedela na klopec, mati vzame iz torbice pletenje, otrok se igra v pesku poleg nje.

»Teči s svojim tovarišem, Jurček, se boste igrali. Jaz te bom tukaj počakala.«

Otrok je vesel, ker ima družbo, njegov duševni razvoj gre vstric s telesnim.

Vse drugače je pri drugi. Črnogleda mati navadno prisede k drugim materam, tako da jim lahko potoži, kakšno težavo ima s svojim edincem. Otrok mora »lepo pridno« sedeti poleg nje. Drugi otroci se igrajo na kupo peska ob velikem ribniku. Če otrok vstane in se hoče pridružiti malim tovarišem, črnogleda mati presrašeno vzkrikuje: »Tu ostani! Nikar ne tekaj okrog! Padel boš v ribnik, se umazal, ali še utonil. Prehladiš se boš, če boš tekal. Miruj in priden bodi.«

»Ozračje« v hiši ni odvisno torej samo od zunanjih okoliščin, od gnotnih razmer, temveč predvsem od družinskih članov samih, še posebno pa od hišne gospodinjve.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinjje
Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Božična miza

Da bo naša družinica kar najbolj zadovoljna z letosnjim svetim večerom, ji bomo pripravile dobro večerjo, in sicer:

Makaronoovo meso z mešano solato, čaj in pecivo po naslednjih receptih:

Božično pecivo
Vzemi: 60 dek dka moke, 25 dek sladkornja, 2 žlici marmelade, kavino žličko jajčnega nadomestka, skodličico mlečnega nadomestka, 5 dek oreu ali drugih jederc, 5 dek grozdičja, malo cimeta, klinčkov in kavino žličko jedilne sode. Vapeti vse to v gladko testo, napravi šest štruček in jih peci pol ure v neprevročni pečici. Še tople razreži na tenke rezine. S. S.

Medeni piškoti

Potrebujš: 1/2 kg moke, 4 žlice medu, malo žličko cimeta, 1 žlica maščobe, noževo konic jedilne sode in toliko mlečnega nadomestka, da je testo lepo rahlo. Testo razvaljaj, izreži oblike in speci. Piškoti so zelo okusni in lečni. O. N.

Pogača

Mešaj, da naraste: 10 dek sladkornja, 5 žlic marmelade, jajce ali jajčni nadomestek, pol kavine žličke cimeta, vanilin in limonin sladkor. Temu dolij 3/4 litra mlečnega nadomestka, 1/2 kg enotne moke, 2 pecilna praška in nekoliko soli. Vse to dobro premešaj in nadevaj model in pušči shajati 2 uri. Peci v srednje vroči pečici 1 uro. H. V.

In še nekaj za naslednje dni:

Nadevane zeljnate glave

Pripravi manjše glave zelja in jih očisti ovelih listov. Odreži na spodnjem koncu pokrovček, glavico pa izdolbi in popari z vrelim kropom. Pripravi 3 do 4 pesti riža, 3 žlice drobnih, ki si jih prepražila na maslu, malo soli in seseklanega peteršilva. Vse to dobro premešaj in nadevaj glavice. Pokri vsako glavico s pokrovcom in zaveži z belo nitjo, dai v lonec in dolij vode ter počasi duši, da se zelje zmehča. Ko je dovolj mehko, vzemi previdno iz posode, odstrani nli serviraj s paradižnikovo omako. B. E.

Za vsak prispevek, objavljen v Kotičku za praktične gospodinjje, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinjje, Ljubljana, Poštni predal 253.

5 MINUT PRED BOŽIČEM PRISLUŠKOVANJE POGOVORA V BOŽIČNEM TEDNU

- »Recite, kar hočete, Božič je pač najlepši praznik v letu!«
- »Velika noč je še večija!«
- »Kakor koli, toda vsi se Božiča najbolj veselimo.«
- »Božič brez snega ni pravi Božič. Če bi vsaj malo snega zapadlo do svetega večera!«
- »Briri! Kar liho mi boji o snegu! Če bo sneg, bo mraz, in če bo mraz, bo presneto trda s kurjavo.«

Izdatnejše, okusnejše in boljše bo kosilo in večerja pripravljena z začimbo

»Ti res samo na prozaične stvari misliš. Kaj je lepšega kakor smrečica v zasneženem gozdu?«
»In če te pri tem v noge zebce, te bo lepota kmalu mimala!«
»Tiho bodita, zdaj se bomo pogovarjali o Božiču! Ali boste pri vas imeli kaj jaslic?«
»Majčkene že, za spomin. In polička bo tudi, poličkale!«

Letos bomo stanovanje okrasile s smrekovimi vejami, da bo v njem dišalo po božiču, čeprav ne bo božičnega drevesca. Takšno vejo je narava sama že okrasila s storžem, človeška roka jo pa lahko olepša tudi z ljubkim božičnim grozdom iz orehov. Orehe pobarvamo z zlato ali srebrno barvo, od zgoraj zabijemo vanje tenak, kratek žebliček in ovijemo s tenko žico. Nato nanizamo nekaj orehov v grozd, žico zvijemo, zapoqnejmo in grozd tako pritrđimo na smrečico.